

KİM İŞÇİ, KİM MEMUR?

Aydınlık Gazetesi, 11 Eylül 2017

Yıldırım Koç

Türkiye’de 1970’li yıllarda en çok tartışılan konulardan biri, kamu kesiminde kimlerin “memur”, kimlerin de “işçi” statüsünde çalıştırılacağıydı.

Günümüzde kamuda çalışanlar hangi statüde istihdam edilirlerse edilsinler, Türkiye’nin onayladığı ve iç hukukunun üstünde bir yere yerleştirdiği Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmelerine göre, “devletin yönetiminden sorumlu üst düzey memurlar” dışında tüm ücretli çalışanların, grevli, gerçek toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı ve iş güvencesi olmalıdır.

Bu anayasal zorunluluğun bulunmadığı dönemlerde, kamu kesiminde kimlerin “memur”, kimlerin “işçi” statüsünde çalıştırılacağına ilişkin çalışmalar yapıldı.

1975 VE 1976 YILLARINDAKİ DÜZENLEMELER

Süleyman Demirel’in başbakan, Necmettin Erbakan, Turhan Feyzioğlu ve Alpaslan Türkeş’in başbakan yardımcısı olduğu IV. Demirel Hükümeti (I. Milliyetçi Cephe, 31.3.1975-21.6.1977) döneminde, 26 Kasım 1975 günlü Bakanlar Kurulu kararıyla, “Kurumlardan Hangilerinin Devlete Verilmiş Asli ve Sürekli Bir Kamu Hizmetini Genel İdare Esaslarına Göre Yürütmekle Yükümlü Olduklarının, Hangilerinin Bu Nitelikte Bulunmadıklarının Tespitine Dair Karar”ı kabul etti ve yayımladı. 7/10986 sayılı Bakanlar Kurulu kararının ekindeki 1 no.lu listede 92 kurumun “devlete verilmiş asli ve sürekli bir kamu hizmetini genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü” olduğu belirleniyordu. Ancak bu 92 kurumun atelye, imalathane, fabrika, şantiye ve sınai işletme türünden işyerlerinde çalışanlar da işçi statüsünde çalıştırılacaktı.

2 no.lu listedeyse devletin asli ve sürekli işi sayılmayan işyerleri yer almıştı. İktisadi devlet teşekkülleri ve bazı kurumlar bu listedeydi.

Ancak bu liste yeterli bulunmadı.

TBMM bu konuyu daha ayrıntılandırmak amacıyla bir komisyon kurdurttu. “İşçi-Memur Ayırımı Komisyonu”, Maliye Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesi’nden görevlendirilen toplam 6 üst düzey bürokrattan oluşuyordu. Bu komisyon hazırladığı kapsamlı listeyi 10 Kasım 1976 tarihinde TBMM’ye sundu.

Raporun ilk bölümünde, devletin asli ve sürekli işlerini yapan kurumlarda işçi statüsünde çalıştırılacaklar yer alıyordu. O tarihlerde Resmi Gazete büyük boy olarak yayınlanıyordu. Bu liste Resmi Gazete’nin 9 sayfasını kapsamaktadır.

Raporun ikinci bölümündeyse, iktisadi devlet teşekküllerinde memur statüsünde çalıştırılacakların 2 sayfalık listesi vardır.

Komisyon raporunda belirtildiğine göre, Komisyon, “yapılan hizmetin; Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerinde geçmesi; asli ve sürekli olması; genel idare esaslarına göre yürütülmesi ilkelerini” temel kabul etmiş ve “bunlardan bir tanesinin dahi eksikliği halinde, o görevde çalışanların işçi sayılmalarına karar vermiştir.”

KAMU PERSONEL REJİMİ YENİDEN DÜZENLENMELİ

Türkiye’de kamu personel rejimi kargaşa içindedir. Aynı odada aynı işi yapan kamu personelinin bazıları memur, bazıları işçi, bazıları da sözleşmeli personel statüsünde olabilmektedir. Farklı statülerdeki kişilerin ücret ve yan ödemeler, iş güvencesi, çalışma süresi gibi konularda farklı haklara sahip olması, işyerlerinde sürekli bir huzursuzluk kaynağıdır.

Bu alanda yeni düzenlemeler zorunludur.

Tüm çalışanların grevli gerçek toplu pazarlık ve sendikalaşma hakkına ve gerçek iş güvencesine kavuşmaları koşuluyla, kamu kesiminde kimlerin “memur”, kimlerin “işçi” veya “sözleşmeli personel” statüsünde çalıştırılacağı nesnel ölçütlere göre belirlenir ve uygulanırsa, kamuda yaşanan ve yaşanacak birçok sorun önceden engellenmiş olacaktır.